

РЕЗЕНЗИЯ

Изготвил рецензията: доц. д-р ДОБРИН ГАНЧЕВ ГАНЧЕВ

Технически университет – Габрово, катедра „Социални и стопански науки”,

Научна специалност: 05.02.18 „Икономика и управление(индустрия)”

Основание за написване на рецензията: Съгласно заповед №472 от 01.07.2020 г. на Ректора на СА „Д.Ценов” - Свищов

Относно: дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по научна специалност „Икономика и управление(индустрия)” в Стопанска Академия „Д. А. Ценов” - Свищов

Автор на дисертационния труд: Илиян Тодоров Ангелов

Тема на дисертационния труд:

**ТЕХНИКО-ТЕХНОЛОГИЧНО ОБНОВЯВАНЕ НА
ПРОИЗВОДСТВОТО В МАШИНОСТРОИТЕЛНИТЕ
ПРЕДПРИЯТИЯ**

I. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният за рецензиране научен труд е разработен в обем от 195 страници. Той се състои от увод, три глави, заключение, декларация за оригиналност и достоверност, използвана литература и приложения.

Докторантът познава литературните източници и разработки по изследваната проблематика. Библиографската справка общо 115 източника, от които 85 на български език, 15 чуждестранни и 15 интернет страници. В подкрепа на изложеното са включени 8 таблици и 24 фигури. Извън основния текст са разработени и 7 приложения в обем от 15 страници.

Във увода са формулирани предметът, обектът, тезата, целта, задачите, методите и ограничителните условия, свързани с дисертационния труд.

Докторантът познава литературните източници и разработки по изследваната проблематика.

Представените таблици и фигури логически допълват изложеното в научната разработка и спомагат за по-доброто нагледно представяне на защитаваните позиции от автора. Приложенията представляват едно логически необходимо допълнение на дисертационния труд.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Предмет на изследване са теоретическо-методическите и приложните аспекти на технико-технологичното обновяване на производството в българските машиностроителни предприятия.

Обект на изследване са машиностроителни предприятия от раздел С28 „Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение“.

Докторантът защитава тезата - посредством инвестирането в технико-технологично обновяване на производството в машиностроителните предприятия се постига значително подобряване качеството на произвежданите продукти, снижаване на разходите за производството им, водещи до конкурентни предимства.

За нейната защита си поставя следната основна цел - на базата на теоретичен и емпиричен анализ да се разкрият и изяснят същността, особеностите и проблемите на технико-технологичното обновяване на производството в машиностроителните предприятия и на тази основа да се посочат възможностите за оптимизация на тези процеси.

В изпълнението на тази цел авторът формулира следните няколко логически задачи:

Първо, чрез преглед на теоретичните и практикоприложните постановки да се открият същността, характеристиките и обхватът на технико-технологичното обновяване.

Второ, чрез прилагането на методически инструментариум да се изследват, анализират и оценят данните от изследваните машиностроителни предприятия.

Трето, открояване на проблемите пред реализирането на технико-технологичното обновяване на производството.

Четвърто, позовавайки се на анализа, да се очертаят възможностите за технико-технологично обновяване и насоките за повишаване технико-технологичното равнище на изследваните машиностроителни предприятия.

Пето, да се конкретизират основните рискове, съпровождащи технико-технологичното обновяване на производството, и да се идентифицират инструментите за управлението им.

Изводът, до който достигам, е, че предметът, обектът, целта и задачите на дисертационния труд са добре дефинирани. Тезата е ясно формулирана.

Като се има предвид широкоаспектността на изследваната проблематика, коректно са приети и съответните ограничителни условия.

Проблемите, засегнати и разработени в това изследване, не са нови за академичната общност, но все още съществуват достатъчни научни и приложни области в тази материя, които остават със своята значимост и непреодоимост.

Темата на дисертацията е сполучливо избрана. Тя е актуална и е с голямо приложение в научната и практическата области. Проблематиката изисква разностранна теоретична подготовка, аналитични умения и способности, които докторантът несъмнено притежава.

В първа глава „Теоретични аспекти на обновяване на производството в машиностроителните предприятия“ авторът прави критичен анализ на състоянието на българското машиностроене в последното десетилетие. Подчертава, че реализацията на технико-технологичното обновяване е фактор за повишаване на конкурентоспособността на

българското машиностроене. В същото време обновяването представлява замяна или модернизиране на икономически и физически остаряла техника, технологии и бизнес-процеси. Авторът прецизира формите на обновяване на машиностроителното производство, които съществуват в научна литература. Дава дефиниция за техническото обновяване (стр.30-31). Подчертава, че машиностроителните предприятия са „главният технолог” на индустрията, които играят важна роля в развитието на цялата икономика, снабдявайки всички отрасли с машини и съоръжения. Изводът, до който достига докторантът, е, че технологичното обновяване с прилагането на нови или модернизирани методи, схеми или процеси представлява производствен процес с цел повишаване на неговата ефикасност и ефективност. Връзката между продуктово и технологичното обновяване е много силна. За да може нов продукт да се реализира на пазара ефективно, продуктово обновяване се нуждае от технологична подкрепа.

Докторантът отстоява мнението, че продуктово обновяване представлява инвестиция в нов иновационен продукт или усъвършенстване на такъв, който е с по-високо качество, със степен на новост, който е създаден да задоволи изискванията на потребителите, осъществен чрез технико-технологично обновяване. Прави обзор на източниците за финансиране на технико-технологичното обновяване. Докторантът прави извод, че лизингът като алтернативен метод за финансиране, имайки предвид състоянието на сектора, може да спомогне за повишаване на конкурентоспособността на българските машиностроителни предприятия. Подкрепя необходимостта от дългосрочна визия за развитие на машиностроителните предприятия и изграждането на техния положителен образ.

Втора глава „Изследване технико-технологичното обновяване на производството в машиностроителните предприятия” представлява важен етап от дисертационния труд. Обект на изследване са машиностроителните предприятия от раздел С28”Производство на машини и оборудване с общо и

специално предназначение”, които функционират на територията на област Плевен. Докторантът обосновава своя избор със съответните мотиви. Производството на тежко и инвестиционно оборудване е от изключителна важност за редица структуропределящи отрасли. Стопанската дейност на предприятията от машиностроителния отрасъл е съставена от мултикомпонентен и разнороден характер. Тя предразполага широка инвариантност на различни комбинации. Броят на стопанските единици в областта е тридесет и две, като извадката е представителна, обхваща над 90% от стопанските единици и е близка по структура на машиностроителните предприятия в страната. Докторантът е разработил алгоритъм на изследване, включващ пет етапа. Посредством адаптирана методика се оценява технико-технологичното равнище на машиностроителните предприятия чрез система от критерии, показатели и измерители. Тя позволява на докторанта да синтезира съответните изводи и обобщения от изследователското проучване. Той посочва както проблемите, пред които са изправени мениджърите на машиностроителните предприятия от Област Плевен, така и преобладаващите негативни тенденции на фона на общото състояние, което означава, че трябва да се полагат системни усилия за подобряване на резултатите от дейността (стр.126)

В трета глава „Възможности за технико-технологично обновяване на производството в машиностроителните предприятия” докторантът разглежда някои възможни насоки за бъдещо развитие през призмата на различни инструменти за финансиране. Акцентира върху европейските програми за финансиране на технико-технологичното обновяване. Определено внимание заслужава представеният адаптиран концептуален модел за управление на технико-технологичното обновяване. Обособени са четири етапа на методиката. В процедурата по избора на окончателен вариант се използват техники и методи, използващи дисконтирането.

На основата на получените резултати от емпиричното изследване докторантът застъпва становището, че за постигане на по-висока конкурентоспособност е необходимо да има плановост както в обновяването на техниката и технологиите, така и в оптимизиране на бизнес процесите.

По този начин могат да се отчитат потенциалните ефекти от обновяването на техниката и технологиите. Изказва се становището, че чрез технико-технологичното обновяване на производството в машиностроителните предприятия се дава възможност да се концентрират усилия и ресурси в намиране на нови пазари, в разработване на нови иновативни продукти, а също така получаване на по-качествени, по-прецизни и по-евтини продукти на пазара (стр.160). Отделено е внимание на рисковете, които могат да се появят при технико-технологичното обновяване.

В заключението са формулирани и представени най-важните резултати от изследването. Използваните източници са коректно цитирани.

В своето изследване докторантът се опира на следните методи и подходи - дескриптивен, индукция и дедукция, анализ и синтез, структурен подход, исторически подход, системен подход, процесен подход, моделиране, наблюдение, сравнение, статистически и др.

Представеният автореферат в обем от 49 стандартни страници отразява в необходимата степен структурата и съдържанието на разработения дисертационен труд. Научните приноси са формулирани коректно. Научната продукция на докторанта отговаря на минималните наукометрични изисквания. Представил е списък от седем публикации – две статии и пет доклада. Всички научни публикации са самостоятелно разработени и са публикувани на престижни форуми.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Разработеният дисертационен труд е изпълнил поставената цел и задачи. Те представляват интерес за научната общност и изразявам личното си убеждение, че някои от идеите ще намерят място в бъдещи научни публикации. Могат да бъдат открити следните по-важни научни и научно-приложни резултати:

1. Извършен е обзор на теоретичните основи на технико-технологичното обновяване на производството. Дадена е цялостна характеристика на същността му и специфичните особености на процеса. Осъществен е критичен анализ на предлаганите в литературата понятия за технико-технологичното обновяване, като са предложени допълнения.

2. Предложен и апробиран е методически апарат за оценка на технико-технологичното обновяване на производството в машиностроителните предприятия от област Плевен. В резултат на изследването са формулирани изводи, предоставящи насоки и възможности за обновяване на производството.

3. Идентифицирани са основните положителни ефекти (ползи), които машиностроителните предприятия ще постигнат при прилагане на технико-технологично обновяване на машиностроителното производство.

4. Разработен е адаптиран модел за управление на проекти за технико-технологично обновяване на производството в машиностроителните предприятия. Акцентът в модела е прилагане на завишен контрол върху изпълнението на проекта, като са конкретизирани дейностите, описващи жизнения му цикъл (от иницирането му до неговото приключване).

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

Във всеки дисертационен труд могат да се открият несъвършенства, тъй като нито едно научно изследване не е окончателно завършено. Откриват се известни слабости и в представения дисертационен труд на докторанта, които обаче в никакъв случай не омаловажават постигнатите резултати като известна описателност в изложението и др.

Бих поставил следния въпрос:

- Известно е, че в инвестиционната теория съществуват няколко метода за оценка на инвестиционните проекти като нетна настояща стойност, вътрешна норма на възвръщаемост, метод „приходи-разходи“, анюитетен методи и др. Ако поради разходимост на основните данни - периоди, стойност на капиталовложенията - се получат различни предпочитания по всеки един от методите, кой метод би използвал за своите окончателни изводи?

V. Обобщено заключение и становище.

В заключение смятам, че представеният за защита дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за прилагане на Закона в СА „Д.А.Ценов“.

Това ми дава основание да поставя положителна оценка и да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да гласуваме за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Икономика и управление(индустрия)“ на неговия автор - докторант **Илиян Тодоров Ангелов**.

Дата:
9.VIII.2020 г.

Изготвил рецензията:

(доц. д-р Д. Ганчев)